

บทที่ 4

วิเคราะห์ความเหมาะสม ขอบเขตของหลักการพิจารณาและสืบพยาน โดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยในชั้นพิจารณาคดี

เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสามได้มีการแก้ไขใหม่จึงส่งผลให้การพิจารณาและสืบพยานในศาลสามารถกระทำได้โดยวิธีการพิเศษ คือ สามารถสืบพยานโดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้ พยานบุคคลจึงไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยเหมือนกับหลักการพิจารณาและสืบพยานในระบบเดิมที่กำหนดให้การพิจารณาและสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย อย่างไรก็ตาม เมื่อวิธีการสืบพยานโดยวิธีการพิเศษเป็นเรื่องใหม่ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงควรทำการศึกษาถึงความเหมาะสมขอบเขต ข้อจำกัดของหลักการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่ให้พยานบุคคลเผชิญหน้ากับจำเลยในชั้นพิจารณาคดีว่ามีผลกระทบต่อการสืบพยานในชั้นศาล หรือการค้นหาคำความจริงในชั้นศาลหรือไม่เพียงใด รวมทั้งนักกฎหมายของไทยมีความคิดเห็นกับหลักการนี้อย่างไรบ้าง

4.1 ความเหมาะสมของการนำหลักการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยมาใช้ในการสืบพยาน

หากกล่าวถึงมาตรการคุ้มครองพยานนั้น ถือเป็นมาตรการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมในอันที่จะเป็นการส่งเสริมให้การค้นหาคำความจริงในคดีนั้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญา จึงเป็นสาเหตุให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพยายามที่จะหามาตรการในการคุ้มครองพยานให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น¹

ด้วยเหตุที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นทุกวัน หลากหลายไปด้วยบุคคลที่มีความแตกต่างกันทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจอาชญากรรมมีมากมายหลายรูปแบบทั้งบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยและยากจนที่คอยหาโอกาสกระทำความผิด จำนวนปริมาณคดีที่รอให้ศาลชี้ขาดตัดสินคดีมีมากขึ้นทุกปี แต่ก็ไม่มีมีการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการดำเนินคดีให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับยุคสมัยการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้กระบวนการพิจารณา

---

¹ รัตนาภรณ์ จิระวัฒนชัย. (2550). การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา: ศึกษากรณีการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสืบพยาน. หน้า 102.

คดีอาญาในศาลต้องประสบปัญหาความล่าช้าและด้วยประสิทธิภาพในการให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนลงไปอันมีสาเหตุอยู่หลายประการ

ประการแรก วิธีการสืบพยานในคดีอาญาแต่เดิมที่จะต้องใช้ให้โจทก์ จำเลยและพยานเดินทางมาที่ศาลในวันนัด พร้อมกันทุกนัดเป็นสิ่งที่ทำให้ไม่ได้ง่ายนัก ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานอัยการ ทนายโจทก์ หรือตัวผู้เสียหายหรือฝ่ายจำเลย ทนายจำเลยหรือพยานของแต่ละฝ่ายอาจมีเหตุจำเป็นที่ทำให้ไม่สามารถมาศาลในวันนัดได้ โดยเฉพาะพยานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหรือส่วนได้เสียในคดีซึ่งปกติจะเกรงกลัวจำเลยและไม่ค่อยเต็มใจจะต้องมาเบิกความในศาลอยู่แล้ว บางคนยังมีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลจากที่ตั้งของศาล และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาศาลมักจะไม่นิยมมาเบิกความหรือบางคนมีความเกรงกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองหากต้องมาเป็นพยานต่อศาล อันเป็นสาเหตุที่ต้องมีการเลื่อนการพิจารณาออกไปทำให้การพิจารณาคดีต้องล่าช้า เสียเวลาค่าใช้จ่ายไปโดยเปล่าประโยชน์ และในบางคดีหากพยานไม่มาศาลหลายๆ นัดทั้งที่มีหมายเรียกไปแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งตัดพยานปากนั้นซึ่งทำให้ขาดพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนและขาดข้อเท็จจริงที่สำคัญไปหากพยานปากนั้นเป็นประจักษ์พยานที่รู้เห็นการกระทำผิดของจำเลย

ประการที่สอง กระบวนการพิจารณาคดีที่ล่าช้าย่อมส่งผลกระทบต่อข้อเท็จจริงที่ได้จากการเบิกความของพยาน เพราะการปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปเป็นเวลานานกว่าที่พยานจะได้มาเบิกความต่อศาลย่อมทำให้ความจำของพยานลดน้อยลงไป ข้อเท็จจริงที่พยานเบิกความจึงขาดความสมบูรณ์ไป

เนื่องด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยเกี่ยวกับการนำสืบพยานบุคคลในคดีอาญามีประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติค่อนข้างมาก เนื่องจากพยานบุคคลเป็นพยานที่มีความสำคัญและมีปัญหามากกว่าพยานประเภทอื่น ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาพยานบุคคลจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานหลายด้านที่เป็นสาเหตุให้เกิดการผันแปรเปลี่ยนแปลงได้ง่าย อาทิเช่น สภาพจิตใจของพยาน ความสามารถในการจดจำ อารมณ์ เป็นต้น ตลอดจนความรู้สึกไม่ปลอดภัยและความหวาดกลัวในด้านต่างๆ จนทำให้พยานไม่กล้ามาเบิกความในชั้นศาล จัดเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างมาก เพราะทำให้สูญเสียตัวแปรหลักในการค้นหาความจริงแห่งคดีที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ คำเบิกความของพยานบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยให้ศาลสามารถชี้หน้าหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาเพื่อวินิจฉัยตัดสินคดีด้วย ซึ่งระดับภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีอาญาสูงกว่าระดับภาระการพิสูจน์ชนิดอื่นๆ เนื่องจากคดีอาญามีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของจำเลย การพิสูจน์จนสิ้นสงสัย คือ การแสดงให้เห็นด้วยพยานหลักฐานถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงโดยปราศจากความสงสัย เป็นการนำสืบให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่สูงกว่าความเป็นไปได้ในคดีแพ่ง พยานหลักฐานของโจทก์ที่เพียงพอว่าจำเลยอาจกระทำความผิดไม่เพียงพอที่จะลงโทษจำเลย โจทก์จะต้องนำสืบด้วยพยานหลักฐานของโจทก์เองว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยอันสมควรและไม่ใช่เรื่องของการเปรียบเทียบพยานของโจทก์และ

จำเลยว่าฝ่ายไหนจะมีน้ำหนักดีกว่ากันอย่างไรในคดีแพ่ง แต่อย่างไรก็ดี โจทก์ในคดีอาญาก็จะต้องนำสืบให้ถึงขนาดว่าจำเลยต้องเป็นผู้กระทำความผิดโดยแน่แท้อย่างแน่นอนไม่ และที่โจทก์ต้องนำสืบให้สิ้นข้อสงสัยก็เฉพาะข้อสงสัยที่มีเหตุผลตามสมควรเท่านั้น ข้อสงสัยที่ห่างไกลต่อเหตุผลไม่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง ความสงสัยตามสมควรในทางปฏิบัติย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะคดีและตามความหนักเบาของข้อหาในคดีด้วย

ปัญหาการนำสืบพยานบุคคลในชั้นศาล ถือเป็นขั้นตอนหลังจากที่อัยการมีคำสั่งฟ้องคดีและนำคดีขึ้นสู่ศาลแล้ว บทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการจะเป็นคู่ความในฐานะโจทก์เข้าทำการพิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยอาศัยพยานหลักฐานต่างๆ เป็นเครื่องพิสูจน์ความจริงให้ปรากฏต่อศาลในชั้นตอนนี้ การพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาเป็นภาระหน้าที่ของโจทก์จะต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อแสดงให้ศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้องสำหรับพยานหลักฐานที่โจทก์จะนำสืบในชั้นศาลนั้น พยานที่เป็นปัญหายุ่งยากมากที่สุด คือ พยานบุคคล เพราะบุคคลบางประเภทหรือบางคนที่อยู่เห็นเหตุการณ์มาจริง เวลาที่มาเบิกความต่อหน้าศาลหรือจำเลยก็เกิดตื่นเต้น จนทำให้ควบคุมสติและไม่สามารถลำดับขั้นตอนหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เลยและในหลายครั้งที่ต้องเสียความยุติธรรมไปในที่สุด ซึ่งการพิสูจน์ความจริงในคดีอาญานั้นจะต้องอาศัยพยานหลักฐานเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ถ้าคดีใดขาดพยานหลักฐานเสียแล้วย่อมไม่อาจทราบได้อย่างแน่แท้ว่าความจริงของเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร อาจจะเป็นไปตามคำฟ้องของโจทก์หรือเป็นไปตามคำปฏิเสธของจำเลยก็ได้ ฉะนั้น มาตรการในการคุ้มครองพยานที่มาเบิกความต่อศาลในคดีอาญาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง และยิ่งไปกว่านั้นพยานที่มาเบิกความในชั้นศาลยังต้องมาเผชิญหน้ากับจำเลยและทนายจำเลยอีก เช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การค้นหาความจริงในคดีอาญาจะไม่สามารถบังเกิดขึ้นอย่างได้แน่นอนหากยังไม่มีมาตรการสืบพยานในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การนำพยานหลักฐานเข้าสู่คดี ก็มีความสำคัญและยากลำบากยิ่งกว่าการแสวงหาพยานหลักฐานขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง เพราะถึงแม้ว่าจะแสวงหาพยานหลักฐานได้แล้ว แต่ถ้าไม่สามารถนำพยานหลักฐานนั้นเข้ามาสู่คดีได้หรือนำมาได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์พยานหลักฐานที่หาได้นั้นก็ย่อมไม่เกิดประโยชน์ต่อคดีแต่ประการใดเลย อาทิเช่น ในคดีที่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่เกิดเหตุ แต่เมื่อจะนำบุคคลเหล่านั้นมาเป็นพยานในคดีกลับได้รับการตอบปฏิเสธและไม่ให้ความร่วมมือ ครั้นเมื่อพยานมาอยู่ต่อหน้าจำเลยในชั้นศาล ส่วนใหญ่พยานก็ยังไม่กล้าพูดความจริงหรือสิ่งที่ประสบพบเจอมา และดังเป็นที่ทราบกันแล้วว่า การสืบพยานในคดีอาญาต้องมีการเผชิญหน้ากันระหว่างพยานกับจำเลย อันเป็นไปตามหลักการพิจารณาและสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคหนึ่ง

ครั้งเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ใหม่ โดยการเพิ่มเติม วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า² ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับพยานหลักฐานแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของประเทศในปัจจุบัน จึงส่งผลให้การพิจารณาและสืบพยานในศาลในปัจจุบันนี้ สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยโดยมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในกระบวนการพิจารณา โดยการสืบพยานบุคคลดังกล่าวเป็นการสืบพยานที่กระทำในศาล โดยให้พยานอยู่ในห้องอีกห้องหนึ่งต่างหากจากห้องพิจารณาที่ใช้สืบพยาน โดยปกติ และให้พยานเบิกความจากห้องที่จัดไว้ต่างหาก โดยถ่ายทอดการเบิกความของพยานผ่านระบบโทรทัศน์วงจรปิดเข้าไปยังห้องพิจารณาคดีโดยที่ศาล อัยการ หรือทนายโจทก์ หรือทนายจำเลยอยู่ในห้องพิจารณา โดยศาลและคู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถถามคำถามต่อพยาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดบรรยากาศที่ตึงเครียด กดดัน หวาดกลัว ที่พยานอาจรู้สึกจากการเข้าร่วมการพิจารณาร่วมกับจำเลย เพื่อที่พยานดังกล่าวจะไม่เกิดความรู้สึกตึงเครียด และกลัวที่จะเบิกความด้วยความเป็นจริง

สำหรับการสืบพยานบุคคลโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสาม มีหลักเกณฑ์ที่จะต้องนำมาพิจารณาในการสืบพยานบุคคลโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด คือ เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีอยู่ต่อจำเลย หากปรากฏว่าพยานบุคคลนั้นเข้าหลักเกณฑ์ใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด จึงจะสามารถทำการสืบพยานบุคคลโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิดตามมาตรา 172 วรรคสามได้ ซึ่งหลักการสืบพยานดังกล่าวมีดังนี้ คือ เป็นการสืบพยานที่กระทำในศาล โดยให้พยานอยู่อีกห้องหนึ่งต่างหากจากห้องพิจารณาที่ใช้สืบพยานตามปกติ และให้พยานดังกล่าวเบิกความจากห้องที่จัดไว้ต่างหาก โดยถ่ายทอดการเบิกความของพยานผ่านระบบโทรทัศน์วงจรปิดเข้าไปยังห้องที่พิจารณาคดีโดยที่ศาล อัยการหรือทนายโจทก์ ทนายจำเลย จำเลย อยู่ในห้องพิจารณา โดยที่คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถถามคำถามต่อพยานได้ โดยที่พยานไม่เห็นฝ่ายที่อยู่ในห้องพิจารณารวมถึงบรรยากาศในห้องพิจารณา เพื่อเป็นการลดบรรยากาศความตึงเครียดในห้องพิจารณา ซึ่งวิธีการสืบพยานวิธีนี้ จำเลยยังคงมีสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานรวมถึงสิทธิในการถามค้านพยานอีกด้วย

อย่างไรก็ดี การสืบพยานบุคคลโดยใช้สื่อโทรทัศน์วงจรปิด พยานบุคคลยังคงต้องมาศาลเพื่อให้ถ้อยคำด้วยตนเอง จึงมีโอกาสดังกล่าวจะได้พบเจอกับจำเลยในบริเวณของศาล ซึ่งจำเลยอาจเข้ามาทักทายพูดคุย หรือแสดงกิริยาใดๆ จนทำให้พยานเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าให้

² พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551.

ถ้อยคำหรือให้ถ้อยคำไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะการกดดันหรือข่มขู่ให้พยานเกิดความหวาดกลัวนั้น ไม่จำเป็นต้องกระทำเฉพาะแต่ในระหว่างการพิจารณาคดีเท่านั้น ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้พยานถูกข่มขู่ในกรณีดังกล่าว อันเนื่องมาจากพื้นที่บริเวณศาลมีบริเวณที่จำกัดไม่ได้กว้างขวางมีโอกาสดังกล่าวจะพบกับคู่ความฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อความปลอดภัยของพยานที่จะถูกข่มขู่หรือได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือชีวิต ผู้เขียนเห็นว่า วิธีการสืบพยานในมาตรา 172 วรรคสาม ควรนำวิธีการเบิกความที่ศาลอื่น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง (Video Conferencing) มาบังคับใช้ด้วย ซึ่งการสืบพยานผ่านการถ่ายทอดภาพและเสียง (Video Conferencing) นอกจากจะเป็นมาตรการในการคุ้มครองพยานอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังช่วยให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในบางกรณีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยสามารถนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาได้อย่างแท้จริง

สำหรับการสืบพยานโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง Video Conferencing ไม่มีกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติเงื่อนไขของบุคคลที่เข้ามาเป็นพยานในการนำวิธีการสืบพยาน โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง มีเพียงกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ จึงเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์เงื่อนไขในการนำวิธีการสืบพยาน โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงมาใช้เพื่อคุ้มครองพยานนั้น สามารถทำได้ง่ายกว่ากรณีการสืบพยานบุคคลโดยใช้โทรศัพท์สนทนาปิด และการสืบพยานโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง Video Conferencing จะทำให้ทุกฝ่าย อันได้แก่ ศาล พยาน คู่ความสามารถมาอยู่พร้อมหน้ากันได้ทุกกรณี และเป็นการพร้อมหน้าแบบ Mass Conferencing อันเป็นการทำให้ทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบกันและกันได้ ทำให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจชี้แจงนำนักคำพยานได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการยุติธรรมมีความเป็นธรรม

นอกจากนี้ การสืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียง Video Conferencing ยังเป็นการช่วยให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีได้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะพยานที่ถูกกดดันและหวาดกลัวจำเลยไม่ต้องมาเผชิญหน้ากับจำเลยในศาล พยานสามารถเบิกความผ่านสื่อดังกล่าวได้ อันเป็นการลดความหวาดกลัวและบรรยากาศที่ตึงเครียดในศาล ทำให้พยานกล้าที่จะเบิกความตามความเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้น

ข้อดีของการสืบพยานทั้งสองวิธี คือ จำเลยมีสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานแม้จะต้องกระทำผ่านสื่อก็ตาม รวมถึงสิทธิในการถามค้าน บรรยากาศในการพิจารณาเกือบจะเหมือนกับการสืบพยานโดยทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็สามารถลดความตึงเครียดของพยานลงไปได้ และข้อดีของการสืบพยานโดยใช้สื่อและภาพ คือ พยานไม่ต้องเดินทางมาเบิกความให้ถ้อยคำยังศาล อาจเบิกความจากสถานที่อื่นโดย้อมทำได้ ในขณะที่การสืบพยานโดยใช้โทรศัพท์สนทนาปิด พยานยังคงต้อง

เดินทางไปปรากฏตัวที่ศาล แม้ว่าจะถูกจัดให้อยู่ในห้องที่มีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการก็ตาม แต่ก็มีโอกาสที่พยานจะได้เผชิญหน้ากับจำเลยในบริเวณศาล

ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการคุ้มครองพยานในชั้นพิจารณาคดีแล้ว การสืบพยานโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง Video Conferencing จะทำให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดไม่ว่าจะเป็นศาลที่สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยตนเอง สามารถสังเกตอาการปฏิกิริยาของพยานเพื่อนำมาวิเคราะห์ชี้แจงนำนักพยานต่อไป ทำให้ผู้พิพากษาที่ทำการสืบพยานกับผู้พิพากษาที่วินิจฉัยทำคำพิพากษาเป็นบุคคลคนเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้คำพิพากษามีความเที่ยงธรรมมากยิ่งขึ้น และจำเลยยังคงได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้แก่ สิทธิในการเผชิญหน้าพยาน สิทธิในการถามค้าน ส่วนพยานเองก็ได้รับความคุ้มครองให้เกิดความมั่นใจว่าการที่มาเบิกความให้อัยการแก่ศาลนั้น ตนจะได้รับความปลอดภัยและทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ หลักในมาตรา 172 วรรคสาม ก็มีได้มีการจำกัดขอบเขตของการบังคับใช้ไว้อย่างชัดเจนหากเปรียบเทียบกับในกฎหมายของต่างประเทศ กล่าวคือ หากพิจารณาในต่างประเทศ การสืบพยานบุคคลโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการยุติธรรม ล้วนเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ เป็นต้น โดยประเทศดังกล่าวได้มีการนำเอาเครื่องมือการสื่อสารดังกล่าวมาใช้อย่างแพร่หลายในคดีแพ่ง เนื่องจากในคดีแพ่งเป็นเรื่องการตกลงกันของคู่ความโดยการร้องขอต่อศาลเพื่อขอสืบพยานโดยใช้สื่อดังกล่าวและเมื่อคู่ความฝ่ายใดเรียกร้องให้มีการสืบพยาน โดยวิธีการประชุมทางจอภาพฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่ความและพยาน แต่สำหรับในคดีอาญานั้น ปรากฏว่าในต่างประเทศมีการนำระบบประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลเช่นกัน แต่ก็เป็นการใช้อย่างมีข้อจำกัดเฉพาะในคดีบางประเภทมิได้นำมาใช้ในทุกกรณี เพราะติดขัดในหลักการสืบพยานต่อหน้าจำเลย กล่าวคือ ในคดีอาญาจะถูกจัดในด้านประเภทของคดีที่สามารถกระทำได้เฉพาะคดีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย การกระทำความผิดต่อเด็กและผู้เยาว์ คดีเกี่ยวกับความผิดทางเพศเท่านั้น

จากการศึกษา หากวิเคราะห์เปรียบเทียบการสืบพยานโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงของกฎหมายไทยและกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการสืบพยานโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่พร้อมกันสามารถเห็นภาพและเสียงได้ยืนเสียงของผู้พิพากษา ทนายความ จำเลย เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น รวมทั้งพยานหลักฐานและข้อมูลในกระบวนการก่อนสืบพยาน ทนายความมาปรากฏตัวต่อศาลพร้อมกับจำเลย เว้นแต่จำเลยจะสละสิทธิที่จะมีทนายอยู่ด้วยในขณะที่บันทึกภาพและเสียง ซึ่งจำเลยและทนายจำเลยจะสามารถเห็นและได้ยินเสียงซึ่งกันและ

กัน โดยมีโทรศัพท์ส่วนตัวที่กันไว้สำหรับการสนทนาส่วนตัวและเมื่อจำเลยปรากฏตัวทางอิเล็กทรอนิกส์ ศาลจดบันทึกคำร้องต่างๆ เช่นเดิมราวกับว่าจำเลยได้มาปรากฏตัวต่อศาล จะไม่มีการบันทึกทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่จะมีกฎระเบียบที่กำหนดโดยศาลว่าให้กระทำได้ ซึ่งการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการสืบพยานบุคคลในศาล ในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มเป็นที่นิยมแพร่หลาย ทั้งนี้ โดยเริ่มจากการนำสื่อ Video Conferencing มาใช้ในกระบวนการก่อนชั้นพิจารณา (pretrial) เป็นส่วนมาก เนื่องจากกฎหมายมิได้บัญญัติให้ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยจึงไม่มีเงื่อนไขเรื่องการเผชิญหน้า แต่สำหรับในชั้นของการพิจารณา Video Conferencing กลับถูกนำมาใช้น้อย เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องการเผชิญหน้า และเนื่องจากในชั้นพิจารณากฎหมายกำหนดว่าการสืบพยานต้องทำต่อหน้าจำเลย ด้วยมุ่งหมายให้จำเลยได้มีโอกาสตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานและถามค้านพยาน ดังนั้น การสืบพยานโดยใช้เครื่องมือ Video Conferencing ในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงถูกกำหนดให้ใช้โดยมีเงื่อนไข คือ จำเลยต้องมาปรากฏตัวต่อศาลในแต่ละขั้นตอนของการพิจารณา ถ้าจำเลยไม่ต้องการที่จะมาศาล จำเลยต้องแจ้งตั้งแต่เริ่มกระบวนการพิจารณาหรือเมื่อให้การรับสารภาพ ถ้าเป็นการสมัครใจที่จะไม่มาศาลหลังจากการพิจารณาได้เริ่มต้น(ไม่ว่าในระหว่างการพิจารณาจะได้แจ้งให้ศาลทราบตามข้อบังคับของศาลหรือไม่) หากเป็นคดีที่มีโทษถึงขั้นประหารชีวิต และเป็นการสมัครใจที่จะไม่มาศาลตามข้อกำหนดในคำพิพากษา หรือภายหลังจากที่ได้เตือนว่าเป็นการขัดขวางกระบวนการพิจารณา หรือทำให้เกิดความวุ่นวาย หรือกระทำต่อไป ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกไปจากห้องพิจารณา สำหรับกรณีที่จำเลยไม่ต้องมาศาล มีดังนี้

เมื่อทนายความมาศาลแทนจำเลยและจำเลยได้จัดการตามข้อกำหนดแล้ว

เมื่อการกระทำความผิดของจำเลยมีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอนุญาตโดยจำเลยยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรให้นำจำเลยมาฟ้อง ให้การพิจารณาและตัดสินโดยไม่มีตัวจำเลย

เมื่อการพิจารณาเกี่ยวข้องกับคดีหรือการสืบพยาน อันเป็นคำถามข้อกฎหมาย

เมื่อกระบวนการพิจารณาเกี่ยวข้องกับการแก้คำพิพากษา ภายใต้กฎข้อที่ 25

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การใช้ Video Conferencing ของประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่ามีความเคร่งครัดต่อการหลักการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยาน โดยที่กฎหมายกำหนดให้ในการสืบพยานทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นการสืบพยานด้วยวิธีใด จำเลยต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลทุกครั้ง ซึ่งบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของการไม่ต้องมีตัวจำเลยอยู่ร่วมในการพิจารณาล้วนแต่เป็นกรณีที่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้นๆ ไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิใดๆ ของจำเลยที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น เมื่อการกระทำความผิดของจำเลยมีโทษปรับ หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอนุญาตโดยจำเลยยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรให้นำจำเลยมาฟ้อง ให้

จำเลยมาฟ้อง ให้การพิจารณาและตัดสินโดยไม่มีตัวจำเลย เป็นกรณีเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษเพียงเล็กน้อย หากจำเลยให้ความยินยอมเป็นหนังสือ อันเป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจและรู้ถึงการสละสิทธิดังกล่าว ศาลจึงขอมอนุญาติให้จำเลยไม่ต้องมาร่วมการดำเนินกระบวนการพิจารณา และหากเป็นการพิจารณาเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ทางคดีหรือการสืบพยานอันเป็นคำถามข้อกฎหมายแล้ว ถือเป็นอีกกรณีหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องมีตัวจำเลยอยู่ร่วมในการพิจารณาคดีเช่นกัน เป็นหลักเกณฑ์การปรากฏตัวของจำเลยที่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณา สามารถดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ทั้งนี้ เพราะหากปฏิบัติตามหลักการพิจารณาคดีและการสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยอย่างเคร่งครัดแล้ว ในบางกรณีหากเป็นคดีที่ไม่มีข้อยุ่งยากหรือเป็นคดีที่มีความผิดเล็กน้อย ที่จำเลยให้การรับสารภาพในคดีดังกล่าวแล้ว หากจำเลยไม่สามารถมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ศาลก็ไม่สามารถที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ ต้องเลื่อนคดีออกไปจนกว่าจำเลยมาศาลจึงจะทำการพิจารณาและสืบพยานต่อไปได้ส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าวมีความล่าช้า

เห็นได้ว่า แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกกฎหมายฉบับนี้จะมีความพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างพยานกับจำเลย เพื่อที่จะสามารถค้นหาข้อเท็จจริงแห่งคดีได้มากกว่าการเผชิญหน้ากัน โดยตรงในห้องพิจารณา อันเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการคุ้มครองพยานที่ต้องมาเบิกความในชั้นศาล แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ ประเทศไทยไม่ได้มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขของประเภทคดี หรือเรื่องการปฏิเสธการมาปรากฏต่อศาลของจำเลยเฉกเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการกำหนดเงื่อนไขของลักษณะความผิดและโทษของความผิดที่จำเลยได้กระทำไว้เป็นหลักเกณฑ์ที่จะสามารถขออนุญาตต่อศาลไม่มาปรากฏตัวยังศาล โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยทำการขออนุญาตดังกล่าวด้วยการทำเป็นหนังสือให้ความยินยอม เพราะหนังสือให้ความยินยอมดังกล่าวแสดงออกถึงความเข้าใจและรู้ถึงการสละสิทธิดังกล่าว และหากเป็นการพิจารณาเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ทางคดี หรือการสืบพยานอันเป็นคำถามข้อกฎหมายแล้วถือเป็นอีกกรณีหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องมีตัวจำเลยอยู่ร่วมในการพิจารณาคดีเช่นกัน ซึ่งหากกฎหมายไทยมีการบัญญัติกฎหมายกำหนดเงื่อนไขในการให้จำเลยทำหนังสือแสดงความยินยอมในการสละสิทธิไม่เข้าร่วมในการพิจารณาคดีของจำเลย โดยเงื่อนไขดังกล่าวอาจนำไปใช้กับกรณีที่เป็นความผิดลหุโทษหรือคดีความผิดเล็กน้อย เพราะลักษณะคดีดังกล่าวมิได้เป็นคดีที่มีข้อยุ่งยาก สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ย่อมเป็นผลดีแก่ตัวจำเลยมากที่สุด และการสืบพยานโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงนั้น หากกฎหมายไทยนำไปใช้ในกระบวนการก่อนชั้นพิจารณาด้วยก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายรวมถึงตัวพยานบุคคลในคดีด้วย

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการฝากขังผู้ต้องหาต่อศาลด้วย เนื่องจากผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องนำมาศาลเพื่อ

ขอฝากขังในแต่ละวันมีจำนวนมาก ในพื้นที่บางแห่งระยะทางระหว่างศาลกับเรือนจำหรือสถานที่คุมขังผู้ถูกกล่าวหาอยู่ห่างไกลกัน การควบคุมตัวระหว่างการเดินทางต้องใช้ความระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัยเป็นอย่างยิ่งเพื่อมิให้มีกรหลบหนีและในบางวันที่มีผู้ต้องหาจำนวนมากๆ สถานที่คุมขังชั่วคราวซึ่งอยู่ด้านข้างของศาลจะเต็มไปด้วยความแออัด ภาพที่ออกสู่สายตาประชาชนทั่วไปที่มาติดต่องานราชการศาลและที่เห็นในขณะขนย้ายผู้ต้องหาศาลต่างมองกลุ่มบุคคลดังกล่าวว่าเป็นผู้ที่กระทำความผิดไปทันที ทั้งที่รัฐธรรมนูญได้ให้สันนิษฐานไว้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และศาลยังมีคำพิพากษาแต่อย่างใด

เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาถึงเหตุที่กฎหมายบัญญัติว่าการฝากขังจะต้องนำตัวผู้ต้องหามาศาลด้วย เห็นได้ว่าจะน่าจะเป็นเพราะกฎหมายบัญญัติให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาได้เพียงชั่วเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อครบกำหนดเวลาแล้วและยังไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ก็จะต้องขอฝากขังผู้ต้องหาเพื่อให้ศาลเชื่อว่ามีตัวผู้ถูกกล่าวหาจริงและสามารถสอบถามผู้ต้องหาได้ อันเป็นการถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของพนักงานสอบสวนซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายบริหาร ด้วยเหตุดังกล่าวกฎหมายจึงบัญญัติให้ต้องนำตัวผู้ต้องหามาศาลด้วย ดังนั้น การนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการฝากขังจะเป็นประโยชน์แก่ตัวจำเลยเองที่จะไม่ต้องถูกประจานโดยการควบคุมตัวขณะเดินทางมาศาลและหากจำเลยจะคัดค้านคำร้องฝากขังจำเลยก็สามารถคัดค้านต่อผู้พิพากษาที่ออกนั่งพิจารณาคำร้องผ่านระบบประชุมทางจอภาพได้ในทันที ที่ผู้เขียนได้มีกรกล่าวถึงการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการฝากขังในที่นี้ด้วยนั้น ก็เพื่อต้องการให้เห็นว่า ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยได้มีการนำระบบประชุมทางจอภาพมาใช้ในการบังคับบ้างหรือไม่

หากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสามมีเจตนารมณ์อันสำคัญเพื่อคุ้มครองพยานที่มีสภาพจิตใจ หรือมีความกลัวจำเลยเพียงเท่านี้ยังคงไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองพยานในชั้นศาล ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าแม้ในต่างประเทศจะมีการสืบพยานโดยไม่ต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยด้วยระบบการประชุมทางจอภาพหรือสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ แต่ก็มีกรใช้อย่างมีขอบเขตและมีเงื่อนไขที่จำกัด เพราะในต่างประเทศก็ยังคงติดขัดกับหลักการสืบพยานต่อหน้าจำเลยอยู่เช่นกัน

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในมาตรา 172 วรรคสามที่ให้นำโทรทัศน์วงจรปิดมาใช้ในการสืบพยาน เพราะเหตุที่กระบวนการพิจารณาคดีอาญาของไทยมีปัญหาเรื่องการนำพยานบุคคลเข้ามาสืบในชั้นศาลเพิ่มมากขึ้นทุกวัน โดยพยานส่วนใหญ่ไม่กล้าเบิกความหรือหากมาเบิกความต่อหน้าศาลก็ไม่กล้าพูดความจริง เพราะจะต้องมีการเบิกความโดยการเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง และส่งผลให้เสียความเป็นธรรมและไม่สามารถค้นหาความจริงแห่งคดีได้เต็มที่ ผู้เขียนเห็นว่า การที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในการค้นหาความจริง เช่น โทรทัศน์วงจรปิดโดยมีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาญามาตรา 172 วรรคสามนั้นยังไม่ชัดเจนและเพียงพอต่อการคุ้มครองพยานในชั้นศาล ทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสามเสียใหม่โดยการกำหนดขอบเขตและข้อจำกัดด้วยว่าพยานในคดีประเภทใดที่สามารถสืบพยานต่อศาลโดยไม่ต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยด้วยวิธีการใช้โทรศัพท์สนทนาทางไกลได้เหมือนดังเช่นในต่างประเทศ ไม่ใช่ว่าพยานทุกประเภทคดีสามารถสืบพยานโดยวิธีการสืบพยานในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสามได้ทั้งสิ้น และควรนำวิธีการสืบพยานในระบบการประชุมทางจอภาพ Video Conferencing เข้ามาใช้ในมาตรา 172 วรรคสามด้วย เพราะข้อดีของการสืบพยานโดยใช้สื่อและภาพ Video Conferencing คือ พยานไม่ต้องเดินทางมาเบิกความให้ถ้อยคำยังศาลโดยอาจเบิกความจากสถานที่อื่นโดยยอมทำได้ ในขณะที่การสืบพยานโดยใช้โทรศัพท์สนทนาทางไกล พยานยังคงต้องเดินทางไปปรากฏตัวที่ศาลแม้ว่าจะถูกจัดให้อยู่ในห้องที่มีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการก็ตาม แต่ก็มีโอกาสที่พยานจะได้เผชิญหน้ากับจำเลยในบริเวณศาลอยู่ดี ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 ผลกระทบต่อหลักการพิจารณาและสืบพยานโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย

ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคหนึ่งบัญญัติเรื่องการพิจารณาและสืบพยานบุคคลในคดีอาญาไว้ว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” และด้วยผลของบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ทำให้ศาลไทยตีความและใช้คุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาอย่างเคร่งครัดตลอดมา เพราะเป็นโอกาสที่จำเลยจะได้ปกป้องสิทธิของตนเองในการตรวจสอบและทำลายความน่าเชื่อถือของพยาน

ดังนั้น ในเรื่องสิทธิของจำเลยที่จะได้เผชิญหน้ากับพยานตามมาตรา 172 วรรคหนึ่งที่บัญญัติไว้ชัดเจนว่า การสืบพยานต้องทำ “ต่อหน้าจำเลย” หลักการตามมาตรา 172 ศาลไทยได้ถือเคร่งครัดมาตลอดว่า ถ้าการสืบพยานไม่ได้กระทำต่อหน้าจำเลยถือว่าคำเบิกความของพยานรับฟังไม่ได้ เหตุผลก็คือ จำเลยไม่มีโอกาสในการถามค้านพยาน ดังนั้น หากมีการใช้วิธีการสืบพยานบุคคลโดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในกระบวนการพิจารณา ในลักษณะที่ให้พยานอยู่ในห้องอีกห้องหนึ่งต่างหากจากห้องพิจารณาที่ใช้สืบพยานโดยปกติ และให้พยานเบิกความจากห้องที่จัดไว้ต่างหาก และทำการถ่ายทอดการเบิกความของพยานผ่านระบบโทรศัพท์สนทนาทางไกลเข้าไปยังห้องพิจารณาคดี ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือหลักการในมาตรา 172 วรรคสามจะขัดต่อหลักการพิจารณาและสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยหรือไม่อย่างไรบ้าง เพราะวิธีการดังกล่าวจะเป็นการรู้เห็นและได้ยินซึ่งกันและกันโดยผ่านทางจอภาพเท่านั้น โดยเฉพาะถ้าเป็นระบบกฎหมายคอมพิวเตอร์ที่การรับฟังพยานหลักฐานเป็นระบบกล่าวหาที่คู่ความต้องต่อสู้กันเอง ซึ่งถือว่าสิทธิในการถามค้านเป็นสิทธิหลักในการเผชิญหน้ากับพยาน ส่วนการได้เห็นตัวพยานก็เพื่อ

สังเกตจากปฏิกิริยานั้นเป็นสิทธิรองลงมา ปัญหาการนำเรื่องโทรทัศน์วงจรปิดมาใช้ในการสืบพยาน อาจมีการโต้แย้งในเรื่องสิทธิในการถามค้านของจำเลยว่า การสืบพยานด้วยวิธีดังกล่าวทำให้จำเลยเสียโอกาสในการถามค้านหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า จำเลยยังคงสามารถถามคำถามที่ตนเองต้องการได้เพียงแต่ถามผ่านทางจอภาพหรือเห็นผ่านสื่อ ซึ่งไม่ทำให้สิทธิของจำเลยเสียไปเท่าที่ควร ส่วนข้อพิจารณาอีกประการหนึ่งว่าวิธีการสืบพยานโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิดจะทำให้หลักเกณฑ์ในเรื่องการตรวจสอบการดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือที่เรียกกันว่า “หลักเปิดเผย” เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร จากการศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวมาช่วยในการสืบพยานจะทำให้ทุกฝ่ายอันได้แก่ ศาล พยาน คู่ความและสาธารณชนสามารถมาอยู่พร้อมหน้ากันและกันได้ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการยุติธรรมสามารถค้นหาความจริงได้มากยิ่งขึ้น

๔ ในเรื่องของคำถามค้านนั้น ถือเป็นการถามอย่างหนึ่งในการสืบพยานบุคคลในศาลซึ่งมีการถามอยู่ 3 ประการคือ การซักถามเป็นการถามพยานของตนเอง เป็นการถามพยานเพื่อให้พยานเบิกความตามประเด็นที่ผู้อัยการตั้งใจจะนำสืบตามข้อกล่าวอ้างของตน การถามค้านโดยปกติเป็นการถามของกลุ่มความฝ่ายตรงข้าม และการถามตั้งเป็นการถามของกลุ่มความฝ่ายที่ได้อ้างพยานและได้ซักถามพยานของตนเองมาแล้วภายหลังที่กลุ่มความฝ่ายตรงข้ามได้ถามค้านไปแล้ว สำหรับการถามค้านจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการซักถามพยานและการถามตั้ง คือ การซักถามและการถามตั้งห้ามมิให้ผู้ถามใช้คำถามนำ ส่วนการถามค้านสามารถใช้คำถามนำได้ ซึ่งการถามนำคือ คำถามที่แนะนำทางให้พยานตอบตามความต้องการของผู้ถามเป็นคำถามที่พยานฟังแล้วรู้ว่าผู้ถามต้องการให้ตอบว่าอย่างไร เช่น เป็นคำถามที่ให้พยานเลือกตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนมีความคิดว่าคุณประสงค์ของการถามค้านแท้จริงแล้วต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งได้มีโอกาสทำลายน้ำหนักของพยานหลักฐานไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสาร หรือพยานบุคคลก็ตาม เพราะในการเบิกความในชั้นศาลนั้นทางฝ่ายโจทก์จะมีการเตรียมพยานหลักฐานมาเป็นอย่างดี หรือเป็นที่รู้จักกันดีว่า การป้อนพยานที่มีการซักซ้อมกันมาว่าถ้าถามคำถามนี้พยานปากนี้ต้องตอบว่าอย่างไร สำหรับคนที่ป้อนพยานจะเข้าใจดี เพราะในแต่ละคดีทนายความจะต้องมีการซักซ้อมพยานทุกปาก เพื่อให้พยานเบิกความไปตามกรอบที่ทนายความผู้นั้นวางไว้ ซึ่งในบางครั้งพยานที่มาเบิกความก็ไม่ได้รู้รายละเอียดอะไรมากนักแต่เมื่อได้มีการซักซ้อมพยานก่อนเบิกความ พยานปากนั้นก็จะเป็นเหมือนว่าเหตุการณ์ได้ผ่านมาสดๆ ร้อนๆ การที่มีการถามค้านจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับทนายความจำเลย และจำเลยผู้ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด

การถามค้านเพื่อทำลายน้ำหนักพยานและเพื่อประโยชน์ของฝ่ายที่ถามและแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของพยาน คือ ความสามารถในการรับรู้ การจำการบรรยายถ่ายทอดและความจริงใจของพยานมีข้อบกพร่อง ดังนั้น การถามค้านจึงถือว่าเป็นหลักการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานที่ดีที่สุด เพราะลักษณะของการถามค้านสามารถใช้คำถามนำได้ ทำให้ผู้ถาม

สามารถสร้างความชัดเจนในประเด็นใดประเด็นหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายถาม การถามค้านจึงมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะในระบบกล่าวหา โดยถือว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดในการประกันความถูกต้องในการเบิกความของพยาน และถึงกับกล่าวกันว่า “ระบบกล่าวหาไม่ใช่อะไรเลยนอกจากเป็นการปกป้องสิทธิในการถามค้านเอาไว้” ที่เป็นเช่นนี้เพราะในระบบกล่าวหาเป็นระบบที่คู่ความจะต้องต่อสู้กันเอง โดยศาลจะวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด อาวุธที่สำคัญที่สุดก็คือ การถามค้านที่จะใช้ทำลายน้ำหนักพยานและทำให้ฝ่ายที่ถามค้านได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม³

สำหรับเรื่องความสามารถของพยานในการเป็นพยาน⁴ คือ ในส่วนของความสามารถในการบรรยายถ่ายทอดว่าการสื่อสารของมนุษย์ ก็คือ การแสดงออกซึ่งความคิดของตนเองในรูปของสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่แสดงออกแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ สัญลักษณ์ที่เป็นถ้อยคำภาษาพูด และสัญลักษณ์ที่ไม่ใช่ถ้อยคำ สัญลักษณ์ที่ไม่ใช่ถ้อยคำที่สำคัญ คือ อากัปกริยาที่แสดงออกทางร่างกาย เช่น กิริยาท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง เพราะอากัปกริยาท่าทางก็เป็นการสื่อความหมายที่ชัดเจนรองไปจากภาษาถ้อยคำ หรือในบางสถานการณ์อาจจะสื่อความหมายได้ชัดเจนเท่ากับหรือมากกว่าภาษาถ้อยคำเสียอีก การที่พยานมาเบิกความต่อหน้าศาลและคู่ความฝ่ายตรงข้าม จึงทำให้ศาลและคู่ความฝ่ายตรงข้ามรับรู้ถึงบุคลิกภาพของพยานรู้ถึงการหลอกลวง เสแสร้ง กล่าวคือ รับรู้ถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงจากกิริยาท่าทางที่นอกเหนือคำพูด เช่นกิริยาท่าทางของพยานที่เบิกความตรงกับความจริงก็จะตอบคำถามด้วยความมั่นใจ ไม่หลุกหลิก ส่วนพยานที่เบิกความเท็จย่อมมีอาการประหม่า ตื่นเต้น เสียงสั่น แต่ก็อาจเป็นไปการตรงข้ามกันก็ได้ กล่าวคือ พยานที่มีอาการตื่นเต้นประหม่า อาจจะเป็นเพราะบรรยากาศอันศักดิ์สิทธิ์และเป็นทางการในศาล อาจทำให้พยานเกิดอากัปกริยาที่ดูเหมือนเป็นพิรุณ แต่อาจไม่ใช่เพราะพยานเบิกความเท็จ ส่วนพยานที่เบิกความเท็จอาจมีการชักซ้อมจนคล่องแคล่วกิริยาท่าทางดูประจักษ์ว่าเบิกความจริงก็ได้

อย่างไรก็ดีในมาตรา 172 วรรคสามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ โดยกำหนดให้ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัยภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้โทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดของประธานศาลฎีกาและให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้

จากบทบัญญัติในมาตรา 172 วรรคสาม มีข้อนำพิจารณาคือ บทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาในชั้นพิจารณาคดีโดยศาลจะพิจารณาถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัยภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อ

³ นายเจริญ สมบูรณ์. (2535). มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กในคดีอาญา. หน้า 40-43.

⁴ แหล่งเดิม.

จำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการ ใช้โทรศัพท์ส่วนตัว โทรทัศน์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดของประธานศาลฎีกาและให้สอบถาม ผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวยังไม่เป็นรูปธรรมในประเด็นเรื่องของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคุ้มครอง พยานในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาอยู่หลายประการดังนี้

ประการแรก เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมิได้มีการกำหนดลักษณะความร้ายแรงแห่ง ประเภทของคดีอาญาที่จะได้รับความคุ้มครองด้วยการมิให้มีการเผชิญหน้ากันระหว่างพยานกับ จำเลย

ประการที่สอง เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ ได้กำหนดในเรื่องของการสืบพยาน โดย การใช้โทรศัพท์ส่วนตัว โทรทัศน์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ปัญหาว่าการใช้โทรศัพท์ส่วนตัว โทรทัศน์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อกำหนดจะ รวมถึงการนำเอาระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ด้วยหรือไม่ ซึ่งในมาตรา 172 วรรคสามมิได้มี การระบุให้เป็นรูปธรรมชัดเจน

ด้วยเหตุดังกล่าว แม้ว่าเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาในมาตรา 172 วรรคสาม จะนำไปเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน แต่หากประเทศไทยได้มีความพยายามนำเอาเทคโนโลยีการ สื่อสาร เช่น โทรศัพท์ส่วนตัวมาใช้ในการสืบพยานในคดีอาญา เพื่อเป็นมาตรการในการคุ้มครอง พยานด้วยการป้องกันมิให้มีการเผชิญหน้ากันระหว่างพยานกับจำเลยในคดีอาญาบางประเภทก็จะ ทำให้พยานบุคคลกล้าที่จะเบิกความโดยปราศจากความเกรงกลัวจำเลย ก็จะส่งผลให้ระบบการ สืบพยานในคดีอาญามีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 172 วรรคสาม ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสืบพยานในคดีอาญา ส่วนใหญ่ก็เกินไปเพื่อความสะดวกแก่ การพิจารณาคดีของศาลหรือพยานไม่กล้าเบิกความเท่านั้น มิได้มีการนำมาใช้เพื่อคุ้มครองพยาน อย่างแท้จริงเท่าที่ควร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในมาตรา 172 วรรคสามควรมีการกำหนดประเภทแห่ง คดีอาญาที่พยานต้องได้รับการคุ้มครองด้วยวิธีการสืบพยานด้วยระบบโทรศัพท์ส่วนตัวด้วย

4.3 วิเคราะห์อำนาจรัฐในการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐาน

การดำเนินคดีอาญาในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law หรือระบบกฎหมาย Civil Law ต่างก็ได้เปลี่ยนจากระบบได้ส่วนมาเป็นระบบกล่าวหา อาจ แตกต่างกันเฉพาะวิธีการค้นหาข้อเท็จจริง กล่าวคือ หลักการค้นหาข้อเท็จจริงในคดีอาญาทั้ง 2 ระบบ มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่เหมือนกันคือ จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่การค้นหาความจริงใน ระบบกฎหมาย Civil Law ได้นำทฤษฎีการค้นหาความจริง (Truth Theory) มาใช้โดยให้ศาลมีอำนาจ

ในการนำสืบพยานหลักฐานเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยได้ด้วยตนเอง ในระบบกฎหมาย Common Law นั้น คู่ความในคดีอาญามีหน้าที่นำสืบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลย โดยศาลจะวางตนเป็นกลางในคดี การค้นหาข้อเท็จจริงวิธีนี้เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงตามทฤษฎีการต่อสู้⁵

หลักการค้นหาข้อเท็จจริงในระบบ Common Law ประกอบไปด้วย ศาล (trial judge) ทำหน้าที่เป็นผู้รักษากฎเกณฑ์ในการพิจารณาคดีและวางตัวเป็นกลางในการต่อสู้คดีของคู่ความ พนักงานอัยการและทนายจำเลย

ในระบบ Common Law นี้พนักงานอัยการ โจทก์และทนายจำเลยเป็นผู้กำหนดประเด็นข้อกฎหมายที่ได้แย้งและทำหน้าที่สืบพยานหลักฐานต่างๆ ในคดี เพื่อพิสูจน์ถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย คู่ความทั้งสองฝ่ายมีฐานะเท่าเทียมกันในการค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดี โดยโจทก์มีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานก่อนเสมอ เป็นไปตามข้อสันนิษฐานที่ว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดนั้น ศาล (trial judge) เป็นผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมกฎระเบียบในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับพยานหลักฐาน (Rules of Evidence) และเป็นผู้พิพากษาชี้ขาดในที่สุดตามคำตัดสินข้อเท็จจริงของคณะลูกขุน โดยพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐานที่คู่ความนำมาแสดงเท่านั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความยุติธรรมต่อคู่ความเป็นสำคัญ นอกจากนี้ แนวคำพิพากษาของศาลที่ตัดสินจะถือเป็นบรรทัดฐานต่อการฟ้องคดีประเภทเดียวกันนั้นในอนาคต คือ หากศาลมีแนวโน้มที่จะพิพากษาไม่ลงโทษแก่คดีประเภทใด เป็นผลให้พนักงานอัยการและเจ้าพนักงานตำรวจไม่สนใจคดีประเภทดังกล่าวอีกต่อไป

หลักการค้นหาข้อเท็จจริงในระบบ Civil Law แตกต่างจากการค้นหาข้อเท็จจริงในระบบกฎหมาย Common Law คือ การค้นหาข้อเท็จจริงในระบบ Civil Law นี้ศาลจะทำหน้าที่เป็นผู้ค้นหาข้อเท็จจริง (Active) ในคดีด้วยตนเอง จากการสืบสวนพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงของการกระทำความผิด และเป็นผู้กำหนดประเด็นแห่งคดีในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการพิจารณาสืบพยานศาลจึงอยู่ในฐานะให้ความคุ้มครองแก่สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้โดยตรง บทบาทของพนักงานอัยการและทนายจำเลยจึงมีฐานะเป็นเพียงผู้ร่วมการพิจารณาคดี

การค้นหาข้อเท็จจริงในระบบ Civil Law องค์กรทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นศาล พนักงานอัยการ และทนายจำเลยจะต้องร่วมมือกันค้นหาข้อเท็จจริงในคดีอาญา โดยมีหลักเกณฑ์ว่าจะใช้วิธีการที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยตกเป็นกรรมในคดีไม่ได้เท่านั้น⁶

⁵ John H. Langbein. (1977). *Comparative Criminal Procedure: Germany*. p. 64.

⁶ Ibid. p. 64.

การรับฟังพยานบุคคลของในกฎหมายอาญาหลักสำคัญเช่นเดียวกับคดีแพ่ง คือ ใช้หลักความน่าเชื่อถือโดยพิจารณาจากความฉลาดอันเป็นความสามารถของพยานบุคคลและความจริงใจอันเป็นสาระสำคัญของการรับฟังพยานบุคคล

สำหรับข้อสันนิษฐานทางกฎหมายว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ (presumption of innocence)⁷ เป็นพื้นฐานของเท็จจริงที่ว่า บุคคลส่วนมากที่สุดไม่ใช่เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาเป็นการคุ้มครองทางกฎหมายแก่พลเมืองที่จะไม่ถูกลงโทษทางอาญา หากพิสูจน์ไม่ได้ว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย (presumption of law) ถูกกำหนดขึ้น โดยผลของกฎหมายไม่จำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุน

การสิ้นไปของข้อสันนิษฐานทางกฎหมายว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ เกิดขึ้นเมื่อปรากฏพยานหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัย guilt beyond a reasonable doubt) ดังนั้น จำเลยมีหน้าที่ต้องค้นหาพยานหลักฐานเพื่อมาพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเองมิได้เป็นผู้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาของโจทก์ หากจำเลยไม่สามารถพิสูจน์หักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้ จำเลยย่อมถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดนั้น

โจทก์มีภาระการพิสูจน์ความผิด (burden of proof) ของจำเลยจนกว่าจะสิ้นสงสัยในหลายๆ องค์ประกอบของความผิดที่กฎหมายกำหนดไว้ หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามข้อกล่าวหา จำเลยจะได้รับการปล่อยตัว การที่โจทก์ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนสิ้นสงสัยนั้น ข้อสงสัยดังกล่าวต้องเป็นข้อสงสัยที่เกิดจากเหตุผลและความเข้าใจอันเกิดจากการพิจารณาพยานหลักฐานของคู่ความในคดี หากมีข้อสงสัยตามสมควรที่ปราศจากอคติ (candid) และมีการสืบสวนพยานอย่างเป็นธรรมด้วยความรอบคอบอย่างวิญญูชน (reasonable men) แล้วปรากฏว่ามีข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย อย่างไรก็ตาม จำเลยมีหน้าที่แสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันข้อต่อสู้ของตนที่ให้การต่อสู้คดีได้ และพิสูจน์หักล้างพยานหลักฐานของโจทก์จนเป็นที่พอใจต่อศาล

ในต่างประเทศมีวิธีค้นหาข้อเท็จจริงแห่งคดีหลายรูปแบบ แต่มีสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน คือ การพยายามนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความทันสมัยเข้ามาช่วยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยเจตนารมณ์ค้นหาข้อเท็จจริงแห่งคดีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในขณะเดียวกันก็เพื่อคุ้มครองพยานบุคคลที่มากับความในชั้นศาล เพราะพยานในคดีอาญาส่วนใหญ่ไม่กล้าเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย หากพิจารณาในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร อาทิเช่น

⁷ กุลธิดา คันชิวรัตน์. (2552). การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อพยาน: ศึกษากรณีการสืบพยานในชั้นศาล.

การใช้โทรศัพท์สนั้วจรปิดมาใช้เพื่อคุ้มครองพยานเด็กในชั้นพิจารณา นอกจากนี้ การพิจารณาคดีของศาลส่วนกลางของประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้เครื่องมือทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงได้และมีความสำคัญด้วย คือ เครื่องมือโทรศัพท์สนั้วจรปิด แม้นายความและนักกฎหมายส่วนมากรวมทั้งอัยการจะชอบให้พยานเบิกความอย่างสดๆ เพื่อจะพิสูจน์คดีของตนมากกว่า แต่ก็ยังมีบางโอกาสที่เมื่อต้นทวน การขนส่ง วัตถุประสงค้เพื่อความสะดวกสบายและข้อพิจารณาอื่นๆ อาจทำให้ นายความหรือนักกฎหมายรวมถึงตัวแทนจากรัฐมีความคิดว่าการสืบพยานหลักฐานด้วยการเบิกความของพยานในบางคดีอาจต้องทำผ่านระบบการสื่อสารที่มีความทันสมัยด้วย แม้ประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้แต่ก็นำมาใช้ในคดีอาญาอย่างจำกัด สำหรับประเทศอังกฤษในกรณีที่พยานเด็กอาจได้รับความกดดันและเกรงกลัวที่จะต้องเผชิญหน้ากับจำเลย กฎหมายกำหนดให้พยานสามารถเบิกความนอกห้องพิจารณาและมีการถ่ายทอดภาพและเสียงมายังห้องพิจารณาและคู่ความที่ต้องการถามคำถามเพิ่มเติมจะต้องถามผ่านศาล โดยศาลอาจถามเด็กทางไมโครโฟนที่เชื่อมโยงกับห้องที่เด็กนั่งอีกต่อหนึ่ง วิธีการนี้ทำให้เด็กไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในทางกายภาพ สำหรับในประเทศสิงคโปร์ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสืบพยานหรือวิธีการสืบพยานโดยใช้สื่อ Video Conferencing ไว้ว่าควรจะใช้ในสถานการณ์ใด ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการแก้ไขปี ค.ศ. 1995 โดยบทบัญญัติมาตรา 364 A ใหม่ให้ใช้สื่อโทรศัพท์และวีดิทัศน์ได้ ซึ่งบทบัญญัติวิธีพิจารณาความทั้งสองแตกต่างกันตรงที่บทบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งใช้ได้กว้างกว่าและอนุญาตให้พยานบุคคลที่อยู่ต่างประเทศให้พยานหลักฐานโดยใช้ VDO Conferencing ได้

จากการศึกษาพบว่า ทางคณะผู้วิจัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา⁸ ได้มีการสอบถามความเห็นเรื่องการพิจารณาคดีอาญาต่อหน้าจำเลยอันเป็นหลักแก่จำเลยในการต่อสู้คดีว่าจะมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาลและการต่อสู้คดีของจำเลยอย่างไร รวมทั้งกรณีที่ศาลพิจารณาคดีและสืบพยานลับหลังจำเลยว่าจะมีผลดีหรือผลเสียหรือไม่ พบว่าผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนั้น ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการพิจารณาคดีอาญาต่อหน้าจำเลยไม่มีผลกระทบต่อ การรับฟังพยานหลักฐาน ทั้งนี้ จากการสำรวจครั้งที่ 1 พนักงานอัยการเห็นเช่นนั้น 54.3% ศาล 78.5% ทนายความ 48.8% ส่วนการสำรวจครั้งที่ 2 พนักงานอัยการเห็นทำนองเดียวกัน 42.9% ศาล 69.6% ทนายความ 70%

เหตุผลที่เห็นดังกล่าวก็เนื่องจากว่า ในการรับฟังพยานหลักฐานศาลควรพิจารณาจากคำเบิกความที่ปรากฏในสำนวน จำเลยควรได้ทราบถึงคำเบิกความของพยานที่จะนำมาลงโทษจำเลย และมีผลต่อด้านจิตใจ นอกจากนั้นทำให้สามารถซักค้านทำลายน้ำหนักพยานได้

⁸ คณิ่ง ภาไชย และคณะ ค (2538). สิทธิผู้ต้องหา จำเลยและผู้ต้องโทษในคดีอาญา. หน้า 254-255.

การพิจารณาคดีอาญาต่อหน้าจำเลยจะมีผลต่อการสู้คดีของจำเลยหรือไม่นั้น จากการสำรวจครั้งที่ 1 อัยการ ศาลและทนายความ ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีผลกระทบต่ออย่างไรก็ตาม โดยอัยการ 58.2% ศาล 72% และทนายความ 60.9% ทั้งนี้ เนื่องจากว่าการพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลยทำให้จำเลยทราบข้อเท็จจริงและต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

ปกติการพิจารณาคดีอาญาต้องกระทำโดยเปิดเผยในห้องพิจารณาของศาล อย่างไรก็ตาม ในคดีที่มีผู้สนใจเข้าฟังการสืบพยานเป็นจำนวนมาก แต่ไม่อาจเข้าฟังได้ทั้งหมด หากให้มีการถ่ายทอดโดยแพร่หลายย่อมเป็นการกระทบสิทธิของจำเลยที่จะไม่ถูกเปิดเผยข้อมูลในลักษณะประจาน จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จากการสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดการพิจารณาพบว่า อัยการ ศาลและประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ควรให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้มีการถ่ายทอดการพิจารณาโดยโทรทัศน์วงจรปิดครั้งที่ 1 อัยการ 65.9% ศาล 60% และประชาชน 31.7%

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศและประเทศไทยต่างก็ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความทันสมัยเข้ามาช่วยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากขึ้น ดังนั้น การที่ประเทศไทยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสามเสียใหม่โดยที่การสืบพยานในชั้นศาลในปัจจุบันสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องให้พยานบุคคลเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรทำการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่าแท้จริงแล้วประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสามนั้นขัดกับหลักใน มาตรา 172 วรรคหนึ่งเรื่องการพิจารณาและสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยหรือไม่ และควรทำการศึกษาต่อไปว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสามที่แก้ไขใหม่นี้เพียงพอต่อการคุ้มครองพยานบุคคลที่มาเบิกความในชั้นพิจารณาคดีของศาลหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถค้นหาข้อเท็จจริงแห่งคดีและสามารถคุ้มครองสิทธิของจำเลยในชั้นศาลไปพร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพ